

II.2. VISUOTINĖ ŽMONIJOS TEISIŲ DEKLARACIJA

... (institucija dar nenustatyta)

1. **primindamas**, kad žmonijai ir gamtai gresia pavojus ir kad, visų pirma, neigiamas klimato kaitos poveikis, sparčiau nykstanti biologinė įvairovė, blogėjanti dirvožemio ir vandenynų būklė pažeidžia pagrindines žmogaus teises ir kelia grėsmę dabartinių ir būsimų kartų egzistencijai,
2. **konstatuodamas**, kad atsižvelgiant į nepaprastai sudėtingą padėtį, kuri kelia susirūpinimą visai žmonijai, turi būti pripažinti nauji principai ir naujos teisės bei pareigos,
3. **primindamas** savo įsipareigojimą laikytis Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje pripažintų principų ir teisių, įskaitant lyčių lygybės principą, taip pat Jungtinių Tautų chartijos tikslų ir principų,
4. **primindamas** 1972 m. Stokholmo deklaraciją dėl žmogaus aplinkos, 1982 m. Niujorko Pasaulinę gamtos chartiją, 1992 m. Rio de Žaneiro deklaraciją dėl aplinkos ir vystymosi, Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucijas „Tūkstantmečio deklaracija“ (2000 m.) ir „Ateitis, kurios norime“ (2012 m.),
5. **primindamas**, kad šį pavojų 2000 m. Žemės chartijoje pripažįsta pilietinės visuomenės veikėjai, visų pirma asmenų, organizacijų, institucijų, miestų tinklai,
6. **primindamas**, kad žmonija, kurią sudaro visi gyventojai ir jų bendruomenės, apima praeities, dabarties ir ateities kartas, ir kad žmonijos tęstinumas grindžiamas šiuo kartų tarpusavio ryšiu,
7. **dar kartą pabrėždamas**, kad Žemė – žmonijos lopšys – sudaro vieną visumą, kuriai būdinga tarpusavio priklausomybė, ir kad žmonijos egzistavimas ir ateitis yra neatsiejami nuo jos gamtinės aplinkos,
8. **įsitikinęs**, kad pagrindinės žmogaus teisės ir pareigos išsaugoti gamtą yra glaudžiai tarpusavyje susijusios ir kad nepaprastai svarbu išsaugoti gerą aplinkos būklę ir gerinti jos kokybę,
9. **manydamas, kad ypatinga atsakomybė tenka dabartinėms kartoms, visų pirma** valstybėms, kurioms šioje srityje tenka didžiausia atsakomybė, taip pat tautoms, tarpvyriausybiniams organizacijoms, įmonėms, ypač tarptautinėms įmonėms, nevyriausybiniams organizacijoms, vietos valdžios institucijoms ir asmenims,

10. **kadangi** ši ypatinga atsakomybė yra viena iš pareigų žmonijos atžvilgiu ir kad šios pareigos kaip ir teisės turi būti vykdomos pasitelkiant teisingas, demokratines, ekologiškas ir taikias priemones,
11. **manydamas**, kad prigimtinio žmogiškojo orumo pripažinimas taip pat yra laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindas,
12. **skelbia** šiuos principus, teises ir pareigas ir priima šią deklaraciją:

I. Principai

1 straipsnis

Pagal iš kartos į kartą ir tarp kartų perduodamą **atsakomybės, teisingumo ir solidarumo principą** žmonės ir visų pirma valstybės turi dirbti drauge ir diferencijuotai, siekdami puoselėti ir išsaugoti žmoniją ir planetą.

2 straipsnis

Laikantis **žmogiškojo orumo principo** reikia tenkinti pagrindinius **žmonijos ir jos narių** poreikius ir ginti neliečiamas jų teises. Kiekviena karta užtikrina, kad nuolat būtų laikomasi šio principo.

3 straipsnis

Žmonijos egzistavimo tęstinumo principu siekiama užtikrinti, kad bus išsaugota ir apsaugota Žemė ir žmonija žmonėms vykdant veiklą atsargiai ir saugant gamtą, visų pirma gyvybę (žmonių ir ne žmonių), dedant visas pastangas, kad būtų užkirstas kelias visiems iš kartos į kartą perduodamiems rimtiems ar nepataisomiems padariniams.

4 straipsnis

Nediskriminavimo principu dėl priklausymo konkrečiai kartai siekiama apsaugoti žmoniją, visų pirma ateities kartas. Juo vadovaujantis reikia užtikrinti, kad dėl dabartinės kartos veiklos arba priemonių nepradėtų pernelyg sekti ar toliau nykti išteklių ir mažėti ateities kartų pasirinkimo galimybės.

II. Žmonijos teisės

5 straipsnis

Žmonija ir visos gyvosios rūšys turi teisę gyventi sveikoje ir ekologiškai tvarioje aplinkoje.

6 straipsnis

Žmonija turi teisę į atsakingą, teisingą, solidarų ir tvarų vystymąsi.

7 straipsnis

Žmonija turi teisę į bendro paveldo ir gamtos ir kultūros, materialiojo ir nematerialiojo paveldo apsaugą.

8 straipsnis

Žmonija turi teisę į bendro turto, visų pirma oro, vandens ir dirvožemio **apsaugą** ir teisę visuotinai ir veiksmingai naudotis gyvybiškai svarbiais ištekliais. Ateities kartos turi teisę šį turtą paveldėti.

9 straipsnis

Žmonija turi teisę į taiką, visų pirma į taikų ginčų sprendimą, ir į žmogiškąją saugumą aplinkos, maisto, sveikatos, ekonomikos ir politikos požiūriu. **Šia teise visų pirma siekiama apsaugoti tolesnes kartas nuo karo grėsmės.**

10 straipsnis

Žmonija turi teisę laisvai spręsti dėl savo likimo. Šia teise naudojama priimant kolektyvinius sprendimus atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą, ypač į žmonijos ir gamtos ritmą.

III. Pareigos žmonijai

11 straipsnis

Dabartinės kartos privalo **užtikrinti** žmonijos, kaip ir visų gyvųjų rūšių, **teisių apsaugą**. Pagarba žmonijos ir žmogaus teisėms, kurios yra nedalomos, turi būti taikoma ir tolesnėms kartoms.

12 straipsnis

Dabartinės kartos, **užtikrinančios išteklius, ekologinę pusiausvyrą, bendrą paveldą** ir gamtos, kultūros, materialųjį ir nematerialųjį paveldą privalo stengtis išsaugoti šį palikimą ir rūpintis, kad jis būtų naudojamas apdairiai, atsakingai ir sąžiningai.

13 straipsnis

Siekdamos užtikrinti gyvybės tvarumą Žemėje dabartinės kartos privalo dėti visas pastangas, kad būtų **išsaugota atmosfera ir klimato pusiausvyrą** ir stengtis kiek įmanoma užkirsti kelią **žmonių persikėlimui** dėl aplinkos veiksnių, o jeigu tai neįmanoma – padėti šiems žmonėms ir juos apsaugoti.

14 straipsnis

Dabartinės kartos privalo **skatinti mokslinę ir techninę pažangą**, kuri padėtų išsaugoti žmones ir kitas rūšis bei jų sveikatą. Šiuo tikslu jos visų pirma privalo užtikrinti prieigą prie biologinių ir genetinių išteklių gerbiant žmogaus orumą, tradicines žinias ir saugant biologinę įvairovę bei galimybes jais naudotis.

15 straipsnis

Valstybės ir kiti viešieji ir privatūs subjektai ir veiklos vykdytojai privalo veikti **atsižvelgdami į ilgalaikę perspektyvą** ir skatinti humanišką ir tvarų vystymąsi. Tokia raida ir šioje deklaracijoje skelbiami principai, teisės ir pareigos turi būti **mokymo, švietimo ir įgyvendinimo veiksmų** dalis.

16 straipsnis

Valstybės privalo užtikrinti šioje deklaracijoje skelbiamų **principų, teisių ir pareigų veiksmingumą**, be kita ko pasitelkiant mechanizmus, kurie padėtų jų laikytis.
